

Innhold

Forord.....	7	Kirkens eksteriør og omgivelser	59
Innledning.....	9	Kirkens farge – rød eller hvit?.....	59
Kirkelig inndeling: bispedømme, prosti, prestegjeld og sogn	15	Ny strid.....	61
Bispedømmet (stiftet)	15	Kirken utvendig.....	63
Vesterålen prosti	17	Vedlikeholdsbehov og utbedringer – 1980- og 1990-årene	64
Hadsel prestegjeld.....	19	Kirkeklokkene.....	67
Tidligere kirker på Hadsel	21	Flaggstang på kirkebakken	69
Kirkegeografien i reformasjons- århundret.....	27	Folkebiblioteket på Stallbakken	69
Økonomien etter reformasjonen og avviklingen av kannikgjeldet	28	Dåpsstua ved kirken	70
1600-tallskirken	30	Arv sikrer ny kirkestue.....	71
Fra biskop Nannestads visitas i 1750.....	31	Bautaen over prost Nielsen	72
Befaring av kirken i 1770	32	Minnebautaen over falne.....	74
Reparasjon eller ny kirke?.....	34	Flomlys og parkeringsplasser.....	74
Bygging og innvielse av dagens kirke	39	Kirkegårdene.....	75
Kirkens arkitektur.....	40	Kirkens interiør og inventar.....	77
Hadsel kirke bygges	43	Det lutherske kirkerommet	77
1600-tallskirken rives.....	46	Prekestolalteret.....	78
Kirkens innvielse.....	46	Alter og alterring.....	78
Kirkens eiendomsforhold.....	51	Rebekkakrucker	79
Hadsel-kirken kjøpes og selges.....	51	Alterskapet.....	81
Kirken blir igjen menighetens eie	52	Fløydørene på alterskapet.....	85
Utvidelse eller nybygg?	53	Leka-gruppen	86
Kirkens økonomi	55	Prinsessen og erkebiskopen.....	87
		Bestillingsverk eller markedsprodukt?.....	88
		Restaureringer av alterskapet.....	89
		Prekestolen	91
		St. Olav på prekestolen.....	94
		Evangelistene på prekestolen.....	95
		Timeglass på prekestolen	96

Krusifiks.....	97	Kirken i bruk.....	141
To bibler.....	99	Gudstjenesten.....	141
Døpefont og dåpsfat.....	100	Revidert gudstjenesteliturgi.....	145
Korstolen (skriftestolen) og nyere stoler.....	103	Kirkesøkningen.....	148
Lesepulten.....	104	Messefall.....	151
Prosesjonskors.....	104	Altergang.....	152
Kirkeskipet.....	104	Dåp.....	158
Lysekronene.....	106	Mødres kirkegang – skikken som forsvant.....	161
Kollektstav.....	109	Konfirmasjon.....	162
Balustre fra gammelkirken.....	109	Katekisasjon.....	167
Vievannskjel og røkelseskar.....	110	Inngåelse av ekteskap.....	169
Den rikes og fattiges bønner.....	110	Gravferd.....	172
Marias bebudelse.....	111	Kyhns gravferd i Hadsel kirke.....	174
Presteportretter.....	112	Hadsel prestegård	179
Mogens Tillemand og Inger Hansdatter Blix.....	113	Prestegårdsbygningene.....	184
Jens Christensen Bloch og Maren Hansdatter Blix.....	114	Ny hovedbygning på prestegården.....	188
Jens Jensen Bloch og Berete Tillemand.....	116	Gårdssdrift.....	195
Presten som er alene.....	117	Krigsårene og etterkrigstid.....	196
Relieff – prost Nielsen.....	119	Fredning av prestegården.....	199
Kirketekstiler.....	120	Fortsatt prestebolig i Hadsel prestegård?.....	200
Prestesakristiet.....	122	Prestegårdshagen på Hadsel – «Vakrere have har Nord-Norge ikke»	203
Orgler og organister.....	123	Kulturarv og lange linjer	209
Organister.....	125	Noter.....	212
Piano.....	126	Sogneprester i Hadsel (1824–2024).....	244
Elektrisitet og oppvarming i kirken.....	127	Kilder.....	245
Innvendig restaurering i 1870-årene.....	129	Litteratur.....	247
Restaurering av kirkeinteriøret i 1930-årene.....	129		
Plan for utbedringer av Hadsel kirke 1987.....	138		

Forord

Denne boken handler om Hadsel kirke. I flere år har jeg samlet kilde-materiale med tanke på en bok, og kirkens 200-årsjubileum i 2024 ble en gyllen anledning til å fullføre prosjektet.

Når boken nå endelig foreligger, ønsker jeg å takke alle hjelpere underveis. Takk til Hadsel kirkelige fellesråd for viljen til å støtte bokutgivelsen, og til kirkeverge Kari Ann Olsen Lind for utmerket samarbeid gjennom hele prosessen. Stor takk til «lesegruppen» bestående av Olav Holten, Gunnar Tveit Sandvin, Ester Solvik, Hans Bakken og Jørund Øvreby Håkedal, som har lest manus, kommet med innspill og gitt verdifulle opplysninger. Deres bidrag har vært med på å kvalitetssikre boken. Takk også til Skjalg Morfjord, som har bidratt med opplysninger, i første rekke knyttet til kirkeorglene, og som dessuten har lest deler av manuset.

En særlig takk går til Hans Bakken, som har tatt mange av bildene i denne boken og stilt dem til fri disposisjon. Ta ellers en titt på nettsiden «Kulturminneparken Hadsel» på www.kulturminneparken.no.

Jeg vil takke Melbo Hovedgård og Museum Nord ved konservator Ingrid Elstad, som hjalp meg med å finne fram til Ottar Sandness' omfattende samling, og som sjenerøst har latt meg benytte historiske fotografier vederlagsfritt. Også forlagsredaktør Maria Veie Sandvik – og i slutfasen forlagssjef Laila Andreassen – i Museumsforlaget fortjener takk for godt samarbeid og positiv støtte under ferdigstillingen av boken.

Sist, men ikke minst: Takk til Siv. Takket være henne har jeg blitt kjent med Hadsel! Hun har fulgt arbeidet med boken hele veien, kommet med innspill og gitt oppmuntring under arbeidets gang.

Oslo, april 2026 Hallgeir Elstad

Hadsel kirkelige fellesråd er svært takknemlig og fornøyd over å få en så omfattende historie mellom to permer – til stor glede for alle i Hadsel sogn, Vesterålen og Norge. En stor gave til folket og de som kommer etter oss. Hadsel kirke har betydd mye for mange gjennom flere hundre år. Det er et stort og grundig arbeid som er gjort her av Hallgeir Elstad over flere år. Tusen takk! Vi vil på det varmeste anbefale boka til alle som er interessert i lokalhistorie og kirkehistorie i særdeleshet. Gled dere til å lese denne boka.

Finn Sture Hultgreen (leder, Hadsel kirkelige fellesråd)
Kari Ann Olsen Lind (kirkeverge)